

A KAP jövője a francia olaj- és fehérjenövény szakmaközi szervezet, a [PROLEA](#) szerint

Az olaj- és fehérjenövény szakmaközi szervezet, a [PROLEA](#) szervezésében február 27-én tartották azt a konferenciát, ami arra kereste a választ, milyen agrárpolitiká(k)ra van szükség a jövőben – annak érdekében, hogy a Prolea mögött lévő ágazatok minél sikeresebbek legyenek. **Az elhangzottak alapján úgy tűnik, egyelőre nincs maximális összhang a kormány és a szakma elképzelései között, és nem látszik, miként lehet a meglévő ellentmondásokat föloldani. Ahogy egyelőre csak részletek ismertek azzal kapcsolatosan is, hogyan képzei el a kormányzat a második pilléres támogatások regionális kézbe adását úgy, hogy az ne járjon együtt a régiók közötti versenysemlegesség csökkenésével.**

Jern-Philippe Puig, a [Sofiprotéol](#) főigazgatója vitaindítójában arra hívta föl a figyelmet, hogy a fehérjenövények szerepe az utóbbi időben egyre inkább fölértékelődött azért, mivel az egyre komolyabb globális kihívások közepette az ország fehérjetakarmánnyal való önellátási szintje mindinkább stratégiai kérdés. Míg a hetvenes években 70%-nyi importra volt szükség a francia igények kielégítésre, mára ez 45%-ra csökkent – a szakma szerint elsősorban a biodízel-iparnak köszönhetően. A gazdatársadalom érdeke az, hogy ezt a függőségi szintet minél alacsonyabbra lehessen szorítani, ehhez a kilencvenes években indított első fehérjenövény-programhoz hasonlóra lenne szükség – ugyanakkor a nemzeti és uniós politikai döntések egyre inkább ezzel ellentétesek, többek között célozva itt a bio-üzemanyagokkal kapcsolatos legutóbbi döntésre. Megítélésük szerint az olaj- és fehérjenövénynek termelése nem csak a meghirdetett agro-ökológiai program sikeres végrehajtásában juthat jelentős szerephez, de az energetikai átmenettel kapcsolatos kormányzati szándék megvalósítását is érdemben elő tudná mozdítani.

A konferencia első fele a fehérjetakarmánnyal történő önellátás kérdésével foglalkozott – Yves Delaine, a Sofiprotéol főigazgató-helyettese szerint a világ fehérjenövény-igénye továbbra is töretlenül növekedni fog, ennek ismeretében az ambiciózus biodízel-program szerepe megkérdőjelezhetetlen, mivel egy hektáryi repce nem csak közel egy tonnányi olajat, de mintegy két tonnányi repceporácsát is ad. Azaz nem csak biodízel- de fehérje-programról is lehet beszélni, mondta. A napraforgó-mag fölhasználása legalább ilyen perspektivikus, intelligens eljárásokkal ugyanis – azaz a maghéjat fűtőanyagként fölhasználva – energetikai szempontból pozitív egyenlegű transzformációs eljárásról lehet beszélni, ami alapvetően új megvilágításba helyezi az ágazatot. Ezzel együtt szerinte egy második fehérjenövény-programra mindenképpen szükség van, mivel továbbra is nagyon jelentős az ország fehérjenövény-importja, a repceporácsa viszont nem csak az import szóját tudja kiváltani, de nagyon értékes exportcikk is, elsősorban az észak-afrikai országok és Spanyolország irányában. Delaine szerint a repceporácsa használatának általánossá válása attól is függ, milyen a minősége (*ez Franciaországban nem jelent problémát*), mennyire versenyképes árban (*tudva, hogy ugyanolyan mennyiségű fehérje- és energia-bevitelhez valamivel többel kell belőle etetni, mint szójából*), és hogy folyamatosan rendelkezésre áll-e – az utóbbi időben már ez sem jelent problémát. Olyannyira nem, hogy a dél-franciaországi üzemekből kikerülő repceporácsa egy részét már Spanyolországban értékesítik néhány Barcelona környéki depó és egy kis helyi értékesítői csapat bevonásával.

Henri Brichard, az FNSEA (egyik) alelnöke is azt húzta alá, hogy a már említett második fehérjenövény-program elindítása szerinte is nagyon fontos lenne, mivel a teljes francia mezőgazdaság szakmai, környezetvédelmi és ökonómiai érdekei ezt kívánják, legyen szó növénytermesztőkről vagy állat-tenyésztőkről egyaránt. Hangsúlyozta, az állattartók körében is szükség van egyfajta szemléletváltásra ahhoz, hogy általánosan elfogadott legyen a

repcepogácsa takarmányozási célú fölhasználása. Ha nem is teljes mértékben helyettesítve ezzel a szóját, de a globális fehérje-igény kielégítését több, egymástól független csatorna között megosztva ezen keresztül biztosabb alapokra lehet ugyanis helyezni a gazdaságok fehérjetakarmány-igényének biztosítását.

Megjegyezte, a kérődzők tartására berendezkedett gazdák számára eddig is és a jövőben is a legfontosabb takarmány-komponenst a szalastakarmányok, ezen belül is elsősorban a legelők és kaszálók fogják jelenteni. Még akkor is, ha a jelenlegi uniós politika inkább azt erőltetné, hogy minél nagyobb legelőterületek legyenek – minél kevesebb állattal...

Pascal Cerneau ([Sanders](#), kutatási igazgató) megjegyezte, nem csak a repcepogácsa jelent alternatívát a szójának, de a takarmányborsó is – viszont ezzel az a pillanatnyi probléma, hogy fizikailag nincs a piacon szabad mennyiség. Franciaországban egyre csökken ennek a kultúrának a vetésterülete – amit egyértelműen a túl kedvező gabona- és repceárakkal lehet magyarázni, de import árualap sincs – Kanada például szinte a teljes megtermelt mennyiségét Indiának el is adja. Hozzátette, a szakma régi beidegződései (pszichológiai fékek) miatt még mindig nem elég magas a repcepogácsa használata, ugyanis az állattartók egy része nincs tisztában azzal, hogy a repce glükozimolát-tartalma harmincadrésze annak, mint húsz éve, és gyakorlatilag nem jelent semmilyen negatív érendi hatást. Általában igaz az is, hogy a gazdák meg vannak győződve arról, hogy a szójánál jobb nincs, ezért elsősorban azt keresik, még ha élettanilag és ökonómiailag nem is lehet ezt minden esetben igazolni. Hozzátette, nem azt szorgalmazza, hogy teljesen tűnjön el a takarmányból a szója, hiszen főleg a fiatal állatoknál valóban ez a legjobb, de síkra száll amellest, hogy a keverék-takarmányok gyártásánál nagyon sok esetben és jelentős mennyiségben alternatív, franciaországi termelésű komponenssel lehet helyettesíteni az import szóját.

Cerneau megjegyezte, minél többféle és állandó kínálati pozícióban rendelkezésre álló takarmány-komponens van jelen a piacon, annál sikeresebben féken lehet tartani az árak ingadozását is.

André Pouzet (a [CETIOM](#)¹, az [UNIP](#)² és az [ONIDOL](#)³ igazgatója) szerint az uniós agrárpolitikai és a szabályozó rendszer kedvezőtlen irányú változásának tudható be elsősorban, hogy az elmúlt két évtizedben harmadára csökkent a franciaországi fehérjenövény-terület (borsó, lóban, lucerna, stb.). A kutatási adatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a fehérjenövények és az olajnövények termesztésének összekapcsolása környezetgazdálkodási szempontból is nagyon előnyös, nem csak ökonómiailag. A pillangós után vetett repce N-műtrágya igénye ugyanis lényegesen kisebb, ahogy az üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátása is. Aláhúzta, a kutatás-fejlesztés szerepe egyre nagyobb, csak ezzel lehet ugyanis valóban olyan agrotechnikai és fajta-hátteret kialakítani, amivel tényleg versenyképpé és vonzóvá lehet tenni a fehérjenövények termesztését a gazdálkodók számára. Megjegyezte, jelenleg mintegy 2 millió euró áll rendelkezésre erre a célra a költségvetési kutatásban (a kutatók munkabéretét nem számítva), szerinte még legalább ugyanekkora forrást minden további nélkül hatékonyan föl tudna használni az ágazat.

[Jean-Calude Sabin](#) (a *Sofiprotéol* „atyja”) megjegyezte, a globális fogyasztási szokások megváltozásával – célozva itt a délkelet-ázsiai húsfogyasztás megugrására – a

¹ Centre Technique Interprofessionnel des Oléagineux Métropolitains – olajnövény-termesztési szakmaközi központ (az ország európai kontinentális területét lefedve)

² Union Nationale Interprofessionnelle des plantes riches en Protéines – fehérjében gazdag növény szakmaközi szervezet

³ Organisation Nationale Interprofessionnelle des Graines et Fruits Oléagineux – olajos növény szakmaközi szervezet

fehérjenővények termesztését nagyobb arányban kell növelni, mint az egyéb növényi termékekét, ami különösen nagy kihívásokat jelent a mezőgazdaság számára. Ez Európa számára még bonyolultabbá teszi a helyzetet, mivel a világszerte kereslet átlagosnál is nagyobb fölfutása mellett kellene csökkentenie a saját fehérjenővény-függőségét.

A második kerekasztal azt próbálta vázolni, mire hasonlít majd 2020. körül az európai és a francia mezőgazdaság, mi a KAP-reform elsődleges tétje? [Michel Dantin](#) EP-képviselő⁴ emlékeztetett arra, az EP már korábban letett a Bizottság asztalára egy olyan jelentést, amiben az európai fehérjenővény-termesztés fölfuttatását és az ezt szolgáló támogatási rendszer kidolgozását és bevezetését javasolták – a Bizottság ennek ellenére a mai napig nem tett semmit – de talán még van remény kedvező fordulatra, tette hozzá. Ezzel együtt úgy látja, a Bizottság véleménye az, hogy az unió pillanatnyilag semmi érdeke nem fűződik ahhoz, hogy ezeknek a növényeknek a termelését fölfuttassa – még akkor sem, ha erre a közép-európai gabonatermelő tagországok belépése után jelentősen megugró uniós gabonatermelés miatt lenne is szabad terület.

Megjegyezte, nagyon sajnálatos döntésnek tartja a KAP jövő költségvetésének megnyirbálását, meggyőződése, hogy ha jobbra is fordul az unió anyagi helyzete, ezt sosem fogja már a mezőgazdaság visszakapni, ezért is fontos, hogy a rendelkezésre álló forrásokat a lehető leghatékonyabban lehessen fölhasználni. Dantin üdvözölte Dacian Ciolos tevékenységét, amit sokkal inkább jó irányba mutatónak tart, mint az előd Mariann Fischer-Bohl-ét, átérezve azt, hogy a biztos helyzete korántsem egyszerű. Hozzátette, a 28-ra bővülő Európában minden korábbinál nagyobb fontossággal bír majd az együttműködés, különösen az EP mezőgazdasági bizottságában, ahol a tagok nagyobb része Európa déli részéből érkezik. Kiemelte, el kell kerülni, hogy a németek és az angolszászok ráerőltsék a saját gazdasági elképzelésüket a KAP-ra, össze kell fogni a magyarokkal, románokkal, lettekkel, lengyelekkel, akik számítanak Franciaország támogatására. Nagyon fontosnak tartja a mediterrán térség déli részével való partneri kapcsolatok minél szorosabbra fonását, ugyanakkor hozzátette, mindenekelőtt „saját portánkon tegyünk rendet”.

Kiemelte, nem az a legfontosabb, hogy miként lehet a környezetvédelmi elvárásokat teljesíteni, hanem az, hogy meg lehessen őrizni a termelési kapacitásokat és a piacokat. Képviselőként azt látja, hogy míg a szakmai bizottságokban – akár angolszász túlsúly ellenére is – nagyon jó, reális szakmai anyagok születnek (mint volt ez eredetileg a halászati politikával kapcsolatos is), a zöld lobbyhoz tartozók befolyására ezek a későbbiekben olyan módon átalakultak, hogy gyakorlatilag teljesen más anyagokról kell beszélni – attól tart, hogy ez fog történni a mezőgazdasági jelentéssel is.

René Souchon (Auvergne régió elnöke) arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy (uniós) fehérjenővény-program elengedhetetlen lenne, de valóban nincs semmi olyan jel, ami arra mutatna, hogy a Bizottság ilyenben gondolkodna. Megjegyezte, a napokban döntés született arról, hogy a KAP-reformot követően a vidékfejlesztés Franciaországban regionális hatáskörbe kerül. Azaz a jövőben nem *hexagonális* vidékfejlesztésről fognak beszélni, csupán egy országos keretről, a végrehajtás viszont regionális programok alapján teljes egészében a régiók hatáskörben fog megvalósulni. Ez azt is jelenti, hogy az uniós szabályok és a nemzeti keret tiszteletben tartása mellett minden régió maga döntheti el, hogy indít-e például regionális fehérjenővény-programot, vagy sem. Mint mondta, Champagne-Ardenne régió ezt nem várta meg, saját forrásainak fölhasználásával (300 ezer euró) elindított egy, a pillangósok és ezen belül a lucerna termesztését ösztönző programot. Hozzátette, a kormányzat mindenképpen ki akarja zárni, hogy a vidékfejlesztési programok és források régiós kézbe

⁴ <http://micheldantin.net/>

adása bármilyen formában is a régiók közötti versenysemlegesség megsértését eredményezze. René Souchon egyetértett Dantin-nel abban, hogy a közép-kelet-európai országok támogatására szükség van, ahogy az afrikai kapcsolatok erősítésére is. De a legfontosabb az, mondta, hogy az uniónak olyan mezőgazdasági víziója, stratégiája legyen, amit mindenki el tud fogadni.

Christiane Lambert (az [FNSEA](#) első alelnöke) is sajnálatosnak nevezte, hogy a Bizottság a fehérje-takarmányok árának nagyon jelentős emelkedése ellenére nem indított el egy ambiciózus fehérjenövény-programot, mivel a világpiaci tendenciák (ezen belül a kínai szója-igények emelkedése) miatt a takarmányárak további emelkedése és még hektikusabb ingadozása várható. Aláhúzta, a francia biodízel-program nagyon fontos szerepet tölt be abban, hogy az állattartók számára a szója világpiaci árának változása minél kisebb kockázatot jelentsen, ugyanis a melléktermékként jelentkező repcepogácsával nagyon jelentős importot lehetett kiváltani. Ami a regionális kezelésű vidékfejlesztési programokat illeti, egyelőre nem kívánt határozottan állást foglalni, mivel kétségbe nem vonva a régiók szerepét úgy tapasztalta, hogy ennek lehetnek árnyoldalai is. Megjegyezte, sokszor megfogalmazódik a szakmában a kérdés, nem lenne-e érdemes inkább egy olyan, a kontraciklikusság elvét alkalmazó támogatási rendszer, mint pl. az USA-ban – a gabonások által létrehozott szolidaritási alap ilyen elvek alapján született, de ahhoz, hogy valóban betöltse a hivatását, az állam szerepvállalása megkerülhetetlen, ahogy a kríziskezelési eszközök megerősítése is. Föltette a kérdést, amikor Németország a gyakorlatban is stratégiai fontosságúvá tudta tenni a saját mezőgazdaságát olyannyira, hogy annyival bővült az ágazat, amennyivel az olasz és a francia együtt csökkent, rendben van-e minden Franciaországban?

Megjegyezte, a zöldek befolyását nem lehet figyelmen kívül hagyni, sajnálatos módon az általuk képviselték nagyon messze vannak a valóságtól, ugyanakkor úgy látja – konkrétan a [CESE](#)-ben február 27-én Stéphane Le Foll kabinetigazgatója, Philippe Mauguin által a dombvidéki víztározók kapcsán elmondottak után –, hogy a zöldekkel ellentétben a politikai döntéshozók a realitásokkal szembesülve sokkal pragmatikusabb álláspontra képesek helyezkedni. Ez annak fényében különösen pozitív, mondta, hogy a szeptemberi környezetvédelmi konferencia alatt ez a terület még a jelenlévők komoly ellenkezésével találkozott.

A marokkói Ahmed Ouayache, a [COMADER](#) elnöke megjegyezte, Franciaországtól, mint a világ egyik nagy mezőgazdasági országától elvárják, hogy a jövőben is érdemben járuljon hozzá a világ élelmezés-biztonsági kihívásainak megoldásához, és ennek érdekében főt kell tartania saját mezőgazdaságának eredményes működését. Hozzátette, a nem olyan régen elindított „[zöld Marokkó](#)⁵” program első tapasztalatai sajnos azt mutatják, hogy soha nem fogják tudni maguk megtermelni saját gabona- és cukor-szükségletüket, ezért kénytelenek a programban bizonyos változtatásokat végrehajtani és ebbe integrálni a minél szorosabb és hatékonyabb nemzetközi együttműködést (agrárkereskedelmet) is. Ebben a nemzetközi együttműködésben megkerülhetetlen szerepe van számos uniós tagországnak, ezen belül is Franciaországnak.

Xavier Beulin, az FNSEA elnöke a konferenciát zárva aláhúzta, a multilateralizmusnak megvannak a maga határai, de ez nem zárja ki azt, hogy jelentős földrajzi régiók képesek legyenek a közös érdekek mentén együtt dolgozni, különösen Európára és a Földközi-tenger déli területeire célozva (ebbe beletartozónak mondva több afrikai országot is a Száhel-övezetből és Nyugat Afrikából). A KAP-ról szólva úgy fogalmazott, a legfontosabb az,

⁵ http://www.agrimaroc.net/Plan_Maroc_Vert.pdf

milyen szerepet szánunk Európának a mezőgazdaságban és az élelmezésben az elkövetkezendő években? Szerinte visszalépés figyelhető meg az európai építkezésben, ambíciókban, sokkal inkább normákon alapuló, a szó rossz értelmében vett szabályozókra épülő Európát élünk meg belülről, holott egészen másra, többek között a KAP-ra kellene koncentrálni. Ambíciókra, ezt szolgáló büdzsére van szükség azzal együtt, hogy nem lehet olyan monolitikus Európában gondolkodni a kulturális sokszínűség miatt, mint pl. az USA esetében. Ahogy nem lehet figyelmen kívül hagyni az olasz választások eredményét sem, el kell kerülni, mondta, hogy a jövőre esedékes uniós választásokon azok kerüljenek többségbe, akik nem érdekeltek abban, hogy egy valóban ambiciózus európai építkezést lehessen a jövőben folytatni.

Gérard Tubéry, a [FOP](#) elnöke zárszavában úgy fogalmazott, a Stéphane Le Foll által szorgalmazott ökológiailag és ökonómiailag is intenzív francia mezőgazdaság nem valósítható meg a fehérje- és olajnövények termelése nélkül, miközben a termelőket kifejezetten igazságtalan vádak érik akár a szénmérleg, akár a bio-üzemanyagok termelése miatt. A részletekbe nem menve aláhúzta, az a terület-nagyság, amit Franciaországban a biodízelhez szükséges repce elfoglal, semmilyen hatással nem lehet a világ élelmezés-biztonságára. Hangsúlyozta, elengedhetetlen egy új stratégiai fehérjenövény-program elindítása – az összes nagy konkurensnek van ilyen!

Daniel Perron – Guillaume Garot⁶ szakmai tanácsadója – Garot képviselőjében az elhangzottakra reagálva a Stéphane Le Foll által képviselt agro-ökológiai modellt igyekezett népszerűsíteni azt hangoztatva, hogy ebben messzemenően számítanak a gazdákra és elkötelezettek amellelt, hogy a mezőgazdaság termelékenység a jövőben is nőjön. A mezőgazdaság legfontosabb szerepe természetesen az élelmezés-biztonság szempontrendszerének való megfelelés, ezzel párhuzamosan választ kell adnia a környezetvédelemmel kapcsolatos elvárásokra is. A kettő együtt csak a kutatás-fejlesztés szerepének növelésével (többek között a második generációs üzemanyagok terén) és a növénytermesztés és az állattenyésztés egyensúlyának helyreállításán keresztül valósítható meg, ezen keresztül remélhető a belső termelés további bővülése és új munkahelyek létesítése. Hozzátette, az új, kiegyensúlyozott KAP-ban is központi szerepet kell elfoglalnia az innovációnak – nem csak agronómiai, de politikai értelemben is.

Somogyi Norbert, Párizs

⁶ Az államtitkár a konferencia idején éppen Dubai-ba tartott, ahol többek között a francia állattenyésztés piaci lehetőségeit remélte szélesíteni.